ר"ן

עד קמי פסחא משמע ורבי יוסי סבר עד דמתפני פסחא משמע ולפום ההיא סוגיא מתניתין כדקיימא קיימא ורבי יוסי סבר עד שילא אפילו הכי כיון דהך סוגיא איתמרא בסוגיא דנדרים משמע דאיכא למסמך עילויה טפי מההיא סוגיא דהתם דלאו בדוכתא איתמר ועוד דהא תניא כי הך סוגיא והוא דעת הרב רבינו משה בר מיימון זכרונו לברכה אבל הרב רבינו משה בר נחמן זכרונו לברכה פסק כסוגיא דהתם דלא תיפוך דרבי יוסי אמר בעד פני אסור עד שילא וקטינן כותיה: ירושלמי קבע זמן למשתה בנו ואמר קונם יין שאני טועם עד שיהא משתה בני כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו כמי שאין זמנו קבוע ולא אפשיטא °ולחומרא: **מתני'** עד הקיץ עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות. קיץ זמן לקיטת פירות תאנים וקרי ליה קיץ לפי שקוצצין אותן ביד וקתני דכיון דאמר עד הקיץ או עד שיהא עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות ולא יותר לפי שאין זמנן קבוע: עד שיקפלו המקצועות. הסכינים שהם מיוחדים לחתוך התאנים כשעושים מהן עיגולין נקראין מקצועות והכי אשכחן דקרי קרא לסכיני מקצועות דכתיב (ישעיה מד) יעשהו במקצועות ואף העיגולין עצמן נקראים כן על שמן: **גמ'** כלכלה של תאנים. שלפי שהן נקצצות ביד לקיטתן קרויה קיץ ולא כלכלה של ענבים משום דלא מקצצן בידא אלא על ידי סכין והאיא חתיכה מקריא: ענבים כי מירדן מקצצן בידא. כשיבשו עוקצי הענבים אף הם נקצצין ביד מקרו:

גמרא

לספיקא ורבי יוסי סבר *מעייל איניש נפשיה לספיקא ורמינהי מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות, אם גדולה שבקטנות, ואם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות, כולן אסורות (א) דברי ר"מ (חוץ מן הקטנה שבקטנות) רבי יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה והתניא זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד לפני ר"מ אומר עד שיצא ורבי יוסי אומר עד שיגיע:

מתני' עד הקציר, עד הבציר, עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע, זה הכלל: כל שזמנו קבוע ואמר "עד שיגיע" אסור עד שיגיע, אמר "עד שיהא" אסור עד שיצא וכל שאין זמנו קבוע בין אמר "עד שיהא" בין אמר "עד שיגיע" אינו אסור אלא עד שיגיע, "עד הקיץ", "עד שיהא הקיץ" עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות, "עד שיעבור הקיץ" עד שיקפלו המקצועות:

גמ' תנא כלכלה שאמרו כלכלה של תאנים ולא כלכלה של ענבים תניא הנודר מפירות הקיץ אין אסור אלא בתאנים רשב"ג אומר ענבים בכלל תאנים מאי טעמא דתנא קמא קסבר תאנים מיקצץ בידא ענבים לא מיקצצן בידא רשב"ג סבר ענבים נמי כי מירדן מיקצצן בידא: עד שיעבור הקיץ עד שיכפלו המקצועות: תנא עד שיכפלו רוב המקצועות

תנא

רש"י

לספיקא. דכיון דאיכא לספוקי אי משמע עד שילא או עד שיגיע ודאי בדליכא ספיקא הרהר בדעתו בשעת הנדר דהיינו עד שיגיע. ורבי יוסי אומר עד שילא. דסבר מעייל איניש נפשיה לספיקא דאיכא לספוקי שמא עד שילא קאמר: **גמ'** למימרא דרבי מאיר וכו'. כדפרישית: שתי כיתי בנות. משתי נשים שנשא א' אחר זו וכל אחת ילדה שתי בנות: כולן אסורות חוץ וכו' דברי רבי מאיר. דקסבר רבי מאיר מעייל איניש לספיקא דלא איזדהר להרוס בשעת קידושין דלא ליתי לידי קלקול והואיל דלא ידעינן הי מינייהו קידש כולן אסורות: חוץ מן הקטנה שבקטנות. דלדברי הכל לית לה שם "גדולה": רבי יוסי אומר כולן מותרות וכו'. דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא: מוחלפת השיטה. כלומר אפיך מתניתין דנדרים ואימא לרבי מאיר מעייל איניש כו' (ב): והתניא. בניחותא דמוחלפת: זה הכלל כל שזמנו קבוע. כגון רגלים: עד שילא. דקסבר מעייל איניש נפשיה לספיקא:

מתני' אמר קונם שאיני טועם יין עד (ג) הבציר. של ענבים: עד המסיק. לקיטה של זיתים: וכל שאין זמנו קבוע. כגון קציר ובציר דזמנין הוו בחריפי וזמנין הוו באפלי: "עד" הקיץ". עד שעת לקיטת תאנים או שאמר "עד שיהא הקיץ" שניהם משמע דאינו אסור אלא עד שיתחיל העם להכניס תאנים בכלכלות וזהו בתחילת הקיץ: אמר עד שיעבור הקיץ אסור עד שיוכפלו המקצועות. עד שמכפילין הסכינים שקצצו בהן התאנים ומצניעין אותן כמו מקפלין את הכלים (שבת דף קיג.) ענין אחר שיקפלו (ד) עד שחורך אותן בקופין ועושין אותן שירטו"ט כמו ליטרא קציעות ולשון יכפילו על שם שמניחין זו על זו ותרווייהו שיעבור ויקפילו משמע בסוף הקיץ: **גמ'** ולא כלכלה של ענבים. משמע אף על פי שהבציר הוי סמוך לאחר לקיץ לא אמרינן שזה נתכוון לכלכלה של ענבים אלא ודאי אינו אסור אלא עד תאנים: ענבים בכלל תאנים. ואסור עד כלכלה של ענבים: ענבים לא מקצצו ביד אלא בסכין ולא דמו כלל לתאנים הלכך לא הוו בכלל תאנים: ענבים נמי כי מירדן. כשמתבשלין יפה יפה שנושרין ענבים מן האשכול מקצצו נמי בידא כתאנים הלכך הוו בכלל *תאנים: תנא הוקפלו רוב המקצועות. אותן תאנים שנשתיירו בשדות ובאילנות:

מותרות

תוספות

ורמינהו מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים. מכל אשה שתי בנות קטנה וגדולה משנה היא בקידושין פרק האומר (דף סד:) דקסבר רבי מאיר דמתית איניש נפשיה לספיקא ומאה קרי לה לגדולה קטנה שבגדולות ורבי יוסי אמר וכו' דלא מעייל איניש נפשיה לספיקא וגדולה דקאמר גדולה ממש: מוחלפת השיטה. ואיפוך מתני' דר"מ לדרבי יוסי ודרבי יוסי לדר"מ: והתניא. בניחותא ולמאי דמסיק התם אביי בלישנא פליגי ואין צריך לומר מוחלפת השיטה: עד הבציר אינו אסור אלא עד שיגיע. וה"ה נמי אם אמר עד שיהא כיון דהאין זמנו קבוע כדמפרש ואזיל: זה הכלל כל שזמנו קבוע כו' כמו בציר אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע לבד בפ"ב בקידושין (דף סד:) וי"ת דקציר ובציר הוי זמנו קבוע, ואין זמנו [קבוע] כגון דאמר עד שילך פלוני למקום פלוני שאינו יודע כמה יאחר וכ"כדהא אמר עד שיהא הקיץ עד שיתחילו לתת בכלכלות אלמא אינו אסור עד שילא ואין זמנו קבוע תפסינן ליה: קיץ. על שם שקוצצים התאנים. של תאנים נקרא קיץ על שם שנקצצת ביד. וענבים שנקצצין בסכין נקרא בצירה: ענבים נמי כי מירדן. פירוש כשנתייבשו נקצצות ביד [נ"א] מיזכרן כמו חבילי זרדין: עד שיקפלו רוב המקצועות. סכינים שקוצצין בהם עיגולי תאנים, והעיגולים עצמן נקראין קציעות:

תשהוקפלו

פי' הרא"ש

לספיקא. והדבר המבורר לקרות "פני הפסח" קאמר והיינו עד שיגיע: ור' יוסי סבר מעייל איניש נפשיה. ליאסר בכל מה שיוכל להסתפק: עד הקציר כו' אינו אסור אלא עד שיגיע: בין שאמר עד שיהא [כו'] אינו אסור אלא עד שיגיע דכל הכי אין זמנן קבוע כמה נמשכין ומפרש בתר הכי כל שידוע זמן משיכתו ואמר עד שיהא עד שילא קאמר כי (אין) זמן הוייתו קצובה אבל דבר שאין זמן הוייתו קצובה אפי' אמר עד שיהא אין בדעתו להכניס עצמו באיסור זמן שאין ידוע לו כמה ימשך ועד שיגיע קאמר: עד הקיץ עד שיהא קיץ. גם קיץ אין זמנו קצוב הלכך עד הקיץ עד שיהא וגבי קציר ובציר ומסיק זמן משיכתן ידוע כמו פסח ואי אמר עד שיהא עד שיעבור קאמר אבל קיץ אין לקיטת תאנים כאחת ואין קבע לזמן הקיץ: ודבר שאין זמנו קבוע. פי' אם תלה נדרו בלכת פלוני למקום פלוני או עד מלחמת פלוני שאין ידוע כמה יהיה באותו מקום וכמה תמשך המלחמה הילכך לא נתכוון לומר כל זמן היות פלוני באותו מקום וכל ימי היות המלחמה ולא בכל ענין עד שיתחיל קאמר והרב רבי אליעזר ממיץ דקדק מדקתני גבי קיץ עד הקיץ עד שיהא וגבי קציר ובציר ומסיק לא קתני עד שיהא אלמא דוקא קתני דקציר ובציר ומסיק זמן משיכתן ידוע כמו פסח ואי אמר עד שיהא עד שיעבור קאמר אבל קיץ אין לקיטת תאנים כאחת ואין קבע לזמן הקיץ: ודבר שאין זמנו קבוע. פי' אם תלה נדרו בלכת פלוני למקום פלוני או עד מלחמת פלוני שאין ידוע כמה יהיה באותו מקום וכמה תמשך המלחמה הילכך לא נתכוון לומר כל זמן היות פלוני באותו מקום וכל ימי היות המלחמה ולא

נראה האי פירושא כי הדבר ידוע שלפעמים ימי הקציר וימי הבציר מוקדמין ופעמים מאוחרין לפי ברכת השנים ועוד דמשמע דזה הכלל קאי אדברים השנויים במשנה והאי דלא קאמר בקציר ובציר ומסיק עד שיהא כיון דתנא אינו אסור אלא עד שיגיע הוי כאילו תנא עד שיהא דהכי משמע לישנא בהאי לשון שאמר אינו אסור אלא עד שיגיע: עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות. לא שיקטו כולהי אלא עד שיקפלו הרבה ומכניסין בכלכלות: עד שיקפלו המקצועות. היינו סכינין שנקפלין ונכנסין לתוך קתיהם כגון תער ולאחר שעבר הקיץ מקפלין אותן ומכניסין לתוך הקתא ומצניעין אותן לשנה הבאה וע"ש כך נקראין התאנים אחר שדכים בעיגול קציעות ויש מפרשים מקצועות היינו מחצלאות שמייבשין עליהם התאנים בשדה ולאחר שמכניסין התאנים מקפלין המחצלאות לשמרם: הכל לפי מקום נדרו. ואם רוב תבואות המקום עטורים עד קציר עטורים ועוד קאמר אם היה בהר ואם היה בבקעה גם בזה הולך אחר מקום נדרו: גמ' למימרא דר"מ סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא. כדפרשינן במתני' דהא פליגי: מי שיש לו שתי כתי בנות. משנה היא בקדושין בפרק האומר (דף סד:) כגון שנשא שתי נשים זו אחר זו והיה לו בנות משתיהן וכולן קטנות ונידו לקדשן: ואיני יודע. לא בררתי כוונתי: כולן אסורות. אף אמלפיות שבכתות דמעייל איניש נפשיה לספיקא ורבי יוסי סבר שאין דעתו אלא דבר המבורר שאין להסתפק: והתניא. שמחליפו משניתנו ומתני' דקדושין דוקא: ולא כלכלה של ענבים. לקיטתן לא מיקרי קיץ דלשון קיץ משמע דבר הנלקט ביד: ורבן שמעון בן גמליאל סבר ענבים נמי כי מירדן מיקלטן בידא. כשהם מבושלין עומדין לירדות מחוברכן כמו הכודה מלות דבש: לישנא אחרינא מיזכרן. כשייבשו הזמורות נוחות ליקלץ כדתנן בשבת חבילי קש וחבילי זרדין:

מותרות

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ט מהל' אישות הל' ט סמג עשין יח טוש"ע אה"ע סי' לג סעי' יח:
יט ב ג מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ט סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ב:
כ ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' טז:
כא ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף יז:
כב ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' טז:
כג ז מיי' פ"ט שם הלכה יב סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' כד:

מסורת הש"ס

[לעיל יט:]
קידושין סד:
[תוספתא פ"ד ע"ש היטב קידושין סד:] [בקידושין סד: איתא פני וכן איתא בתוספתא דמכילתין פ"ד]

הגהות הב"ח (א) גמ' כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה מוחלפת וכו' לר' מאיר מעייל איניש וכו' ולר' יוסי לא מעייל איניש כו' הס"ד: (ג) ד"ה אמר קונם שאיני טועם יין עד הקציר של חטים ושעורים עד הבציר של ענבים: (ד) ד"ה אמר עד וכו' ענין אחר שיקפלו עד שחורין התאנים בקציעות ועושין אותן שירטו"ט כמו ליטרא קציעות ולשון יקפילו על שם שמניחין אותן זו על זו ותרווייהו יכפילו ויקפילו שיעבור הקיץ משמע בסוף הקיץ כצ"ל:

גליון הש"ס בהר"ן ירושלמי קבע וכו' ולחומרא. עיין בהר"ן לקמן דף סג ע"ב ד"ה מחלוקת: